

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ (ΕΥΔ)
Ε.Π. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ**

**«ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ
ΣΤΟΧΟΘΕΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΟΥ Ε.Π.
«ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» 2014-2020»**

5ο ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ

«Τελική Έκθεση Αξιολόγησης»

Πλάνο Διάδοσης Συμπερασμάτων και Συστάσεων της Αξιολόγησης

Επανυποβολή

ΙΟΥΛΙΟΣ 2018

Το παρόν παραδοτέο του συγκεκριμένου υποέργου χρηματοδοτείται από εθνικούς πόρους και από πόρους του ΕΤΠΑ στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020

ΠΛΑΝΟ ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΠ «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» 2014-2020

I. ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΟΜΑΔΩΝ ΧΡΗΣΤΩΝ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ως βασικές ομάδες χρηστών της Αξιολόγησης θεωρούνται τα Μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης, οι αρμόδιες Υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι Ειδικές Υπηρεσίες της ΕΑΣ, οι δικαιούχοι/δυνητικοί δικαιούχοι πράξεων δημοσίων έργων ή/και κρατικών ενισχύσεων, η ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Πελοποννήσου, καθώς και οι πολίτες και οι επιχειρήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου, οι οποίοι προσδοκούν ή θα προσδοκούσαν να ωφεληθούν άμεσα ή έμμεσα από τις δράσεις του Προγράμματος.

II. ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΩΝ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Όσον αφορά στις εξειδικευμένες δράσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να εφαρμοσθούν προκειμένου να διαδοθούν αποτελεσματικότερα τα συμπεράσματα και τα πορίσματα της αξιολόγησης κυρίως στις παραπάνω βασικές ομάδες χρηστών αλλά και γενικότερα στο ευρύ κοινό, προτείνονται τα ακόλουθα:

- ✓ Προβολή και διάδοση των συμπερασμάτων της Αξιολόγησης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που διαθέτει η Διαχειριστική Αρχή.
- ✓ Προβολή και δημοσιοποίηση μέσω της οικείας ιστοσελίδας της ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Πελοποννήσου
- ✓ Ανάρτηση του συνόλου της Τελικής Έκθεσης της Αξιολόγησης στην ιστοσελίδα της ΕΥΔ, καθώς επίσης και την επιτελική σύνοψη και την απλοποιημένη έκδοσή της.
- ✓ Ανάρτηση των τευχών της Επιτελικής Σύνοψης της Αξιολόγησης και της απλοποιημένης έκδοσης σε στον διαδικτυακό χώρο του ΕΣΠΑ καθώς και στην διαδικτυακή πλατφόρμα ΔΙΑΥΛΟΣ.
- ✓ Δημιουργία έντυπων φυλλαδίων για διανομή τους και παρουσίαση με εποπτικά μέσα σε πρώτη φάση στα Μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης κατά την επικείμενη 4η Συνεδρίασή της και δευτερευόντως σε εκδηλώσεις ενημέρωσης, όπου παρίσταται σημαντικός αριθμός πολιτών ή δυνητικών δικαιούχων.
- ✓ Αποστολή της απλοποιημένης επιτελικής σύνοψης μέσω των μηνιαίων newsletters της Διαχειριστικής Αρχής.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, σε συνδυασμό με τις διαφορετικές ομάδες χρηστών, προκύπτει ο πίνακας που ακολουθεί για τη διάδοση των συμπερασμάτων της αξιολόγησης.

A/A	Ομάδα Χρηστών Αξιολόγησης	Ενέργεια Διάδοσης	Είδος Εγγράφου Αξιολόγησης
1	Εταίροι/Μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος.	Δημοσιοποίηση στην οικεία ιστοσελίδα του Προγράμματος, στο διαδικτυακό χώρο του ΕΣΠΑ 2014-2020 και στον ΔΙΑΥΛΟΔημιουργία έντυπων φυλλαδίων και παρουσίαση με εποπτικά μέσα για την ενημέρωση των Μελών της Επιτροπής Παρακολούθησης κατά την επικείμενη 4η Συνεδρίασή της.	Το σύνολο της Τελικής Έκθεσης ΑξιολόγησηςΕπιτελική Σύνοψη
2	Αρμόδιες Υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και Ειδικές Υπηρεσίες της ΕΑΣ και Επιτελικές Δομές ΕΣΠΑ των Υπουργείων.	Δημοσιοποίηση στην οικεία ιστοσελίδα του Προγράμματος, στο διαδικτυακό χώρο του ΕΣΠΑ 2014-2020 και στον ΔΙΑΥΛΟΔημιουργία έντυπων φυλλαδίων και παρουσίαση με εποπτικά μέσα για την ενημέρωση των Μελών της Επιτροπής Παρακολούθησης κατά την επικείμενη 4η Συνεδρίασή της.Αποστολή μέσω newsletter της ΕΥΔ.	Το σύνολο της Τελικής Έκθεσης ΑξιολόγησηςΕπιτελική Σύνοψη
3	Δικαιούχοι / δυνητικοί δικαιούχοι πράξεων δημοσίων έργων ή/και Κρατικών Ενισχύσεων.	Δημοσιοποίηση στην οικεία ιστοσελίδα του Προγράμματος και στο διαδικτυακό χώρο του ΕΣΠΑ 2014-2020Αποστολή μέσω newsletter της ΕΥΔ.	Απλοποιημένη έκδοση Επιτελικής Σύνοψης
4	Πολίτες και τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας καθώς και ευρύτερο ενδιαφερόμενο κοινό.	Προβολή και διάδοση των συμπερασμάτων της Αξιολόγησης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που διαθέτει η Διαχειριστική Αρχή.Αποστολή μέσω newsletter της ΕΥΔ.Δημοσιοποίηση στην οικεία ιστοσελίδα του Προγράμματος και στο διαδικτυακό χώρο του ΕΣΠΑ 2014-2020	Απλοποιημένη έκδοση Επιτελικής Σύνοψης

ΙΙΙ. ΑΠΛΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΕΛΙΚΗΣ ΣΥΝΟΨΗΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ Ε.Π.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Πελοπόννησος» 2014-2020, εκφράζει τις βασικές κατευθύνσεις της συνολικής αναπτυξιακής στρατηγικής της Περιφέρειας, στο πλαίσιο των στόχων των δυο Ταμείων που το συγχρηματοδοτούν (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ), σε σχέση με τους πόρους του ΕΣΠΑ 2014-2020, που έχουν κατανεμηθεί σ' αυτό.

Η στρατηγική του ΕΠ «Πελοπόννησος» επικεντρώνεται στους παρακάτω τέσσερις (4) βασικούς τομείς, οι οποίοι δεσμεύουν περισσότερο του 90% των πόρων του ΕΤΠΑ και σχεδόν το 100% των πόρων του ΕΚΤ του ΕΠ.

Οι τέσσερις βασικοί τομείς, στους οποίους εστιάζει η στρατηγική του ΕΠ, είναι οι εξής:

- α) Ανταγωνιστικότητα / Επιχειρηματικότητα
- β) Καταπολέμηση της φτώχειας και κοινωνική ένταξη
- γ) Προστασία και ανάδειξη του ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος, σε άμεση σύνδεση με τον τουρισμό
- δ) Προσπελασιμότητα / υποδομές και υπηρεσίες μεταφορικών υποδομών (κυρίως οδικές)

Η παραπάνω στρατηγική του ΕΠ «Πελοπόννησος» είναι συνεπής με την στρατηγική «Ε 2020», εστιάζοντας στα αναπτυξιακά προβλήματα και τις προοπτικές της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Η συγκεκριμένη στρατηγική του Προγράμματος εξειδικεύεται στους αντίστοιχους πέντε (5) κύριους Άξονες Προτεραιότητας, εκτός των δυο Αξόνων Προτεραιότητας της Τεχνικής Βοήθειας, (ΑΠ5 και ΑΠ6), με την επιλογή των κατάλληλων Θεματικών Στόχων, Επενδυτικών Προτεραιοτήτων και Κατηγοριών (Πεδίων) Παρέμβασης, ανά Άξονα Προτεραιότητας, ως εξής:

- ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1: «Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας», συγχρηματοδοτούμενος από το ΕΤΠΑ, με τον οποίο επιδιώκεται η διεύρυνση και η αύξηση της ανταγωνιστικότητας της επιχειρηματικής βάσης της Περιφέρειας, με την αξιοποίηση και ενσωμάτωση της έρευνας / τεχνολογίας και καινοτομίας στις παραγωγικές λειτουργίες των επιχειρήσεων.
- ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2Α: «Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – Ενεργός κοινωνική ένταξη», συγχρηματοδοτούμενος από το ΕΚΤ, με τον οποίο επιδιώκεται, κατά κύριο λόγο, η αντιμετώπιση και η πρόληψη της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, με βελτίωση της ποιότητας ζωής, της απασχολησιμότητας και της απασχόλησης κοινωνικά ευαίσθητων πληθυσμιακών ομάδων.
- ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2Β: «Υποδομές υποστήριξης ανθρώπινου δυναμικού», συγχρηματοδοτούμενος από το ΕΤΠΑ, με τον οποίο επιδιώκεται η διεύρυνση και αναβάθμιση

των υποδομών εκπαίδευσης, πρόνοιας και υγείας, κυρίως πρωτοβάθμιας για την βελτίωση του εκπαιδευτικού επιπέδου των πολιτών της Περιφέρειας, η ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και η βελτίωση του επιπέδου της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

- **ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3:** «Προστασία του περιβάλλοντος – Μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο Περιβάλλον», συγχρηματοδοτούμενος από το ΕΤΠΑ, με τον οποίο επιδιώκεται η συμπληρωματική παρέμβαση προς τις αντίστοιχες του Τομεακού Προγράμματος δράσεις διαχείρισης υγρών και στερεών αποβλήτων, για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της Χώρας στο Ευρωπαϊκό Περιβαλλοντικό Κεκτημένο. Επίσης, επιδιώκεται η ορθολογική διαχείριση του πόσιμου νερού και γενικότερα η διαχείριση / προστασία των φυσικών πόρων και της πολιτιστικής κληρονομιάς άμεσα συνδεδεμένη με την Τουριστική Ανάπτυξη, τη χωρική συνοχή της Περιφέρειας μέσω δράσεων Χωρικής Ανάπτυξης, όπως Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ), Τοπικά Προγράμματα Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ / CLLD) και Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ).
- **ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4:** «Ανάπτυξη – Εκσυγχρονισμός – Συμπλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη», συγχρηματοδοτούμενος από το ΕΤΠΑ, με τον οποίο επιδιώκεται η ολοκλήρωση του δικτύου μεταφορικών υποδομών της Περιφέρειας, για την ασφαλή μετακίνηση των κατοίκων και επισκεπτών της Περιφέρειας και την διασύνδεση των παραγωγικών και τουριστικών περιοχών της Περιφέρειας με το δίκτυο ΔΕΔ – Μ.

Η χρηματοδοτική βαρύτητα των Αξόνων Προτεραιότητας του ΕΠ σε Δημόσια Δαπάνη (ΔΔ) και Κοινοτική Συνδρομή (80% της ΔΔ), όπως παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί, εκφράζει σ' ένα βαθμό την εστίαση της στρατηγικής του Προγράμματος, σε σχέση με τους συνολικούς πόρους του.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΤΑΜΕΙΟ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΣΕ €		ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΒΑΡΥΤΗΤΑ	
ΚΩΔ	ΤΙΤΛΟΣ		ΚΣ	ΔΔ	ΣΤΟ ΣΥΝ ΤΟΥ ΕΠ	ΣΤΟ ΤΑΜΕΙΟ
1	«Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας»	ΕΤΠΑ	32.800.000	41.000.000	14,41%	20,15%
2Α	«Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – Ενεργός κοινωνική ένταξη»	ΕΚΤ	63.818.152	79.772.690	28,04%	98,46%
2Β	«Υποδομές υποστήριξης ανθρώπινου δυναμικού»	ΕΤΠΑ	20.000.000	25.000.000	8,79%	12,29%
3	«Προστασία του περιβάλλοντος – Μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο Περιβάλλον»	ΕΤΠΑ	48.495.071	60.618.839	21,31%	29,79%

ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΤΑΜΕΙΟ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΣΕ €		ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΒΑΡΥΤΗΤΑ	
ΚΩΔ	ΤΙΤΛΟΣ		ΚΣ	ΔΔ	ΣΤΟ ΣΥΝ ΤΟΥ ΕΠ	ΣΤΟ ΤΑΜΕΙΟ
4	«Ανάπτυξη – Εκσυγχρονισμός – Συμπλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη»	ΕΤΠΑ	58.609.000	73.261.250	25,75%	36,00%
5	«Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ»	ΕΤΠΑ	2.894.272	3.617.840	1,27%	1,78%
6	«Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ»	ΕΚΤ	998.599	1.248.249	0,44%	1,54%
Σύνολο ΕΤΠΑ			162.798.343	203.497.929	-	100,00
Σύνολο ΕΚΤ			64.816.751	81.020.939	-	100,00
Σύνολο Επιχειρησιακού Προγράμματος			277.615.094	284.518.868	100,00	-

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Η «Αξιολόγηση της επικαιρότητας σχεδιασμού και στοχοθεσίας και πρόταση αναθεώρησης του Ε.Π. "Πελοπόννησος" 2014-2020» έχει ως αντικείμενο τη διερεύνηση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των παρεμβάσεων του Προγράμματος, την εκτίμηση επίτευξης των στόχων του Πλαισίου Επίδοσης του Προγράμματος, τον έλεγχο της επικαιρότητας της Λογικής της Παρέμβασης, καθώς και στην διατύπωση πρότασης για την Αναθεώρηση του Προγράμματος στη βάση των διαπιστώσεων της Αξιολόγησης. Βασικός στόχος της συγκεκριμένης αξιολόγησης η οποία πραγματοποιήθηκε τρία χρόνια μετά τον αρχικό σχεδιασμό του Προγράμματος και δύο χρόνια μετά την ουσιαστική εκκίνηση εφαρμογής του είναι ο εντοπισμός των ζητημάτων που εμποδίζουν/καθυστερούν την ομαλή εφαρμογή του Προγράμματος και κατόπιν η αντιμετώπισή τους μέσω της πρότασης αναθεώρησης.

Η Αξιολόγηση αυτή διενεργήθηκε από εξωτερικό Αξιολογητή και είχε διάρκεια περίπου 11 μήνες, από τον Αύγουστο 2017 έως τον Ιούλιο 2018.

Με βάση το σκοπό και το αντικείμενο της παρούσας Αξιολόγησης που προαναφέρθηκαν, οι βασικές ενότητες της αξιολόγησης, είναι οι εξής:

- Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας του ΕΠ.
- Αξιολόγηση της επικαιρότητας της Λογικής της Παρέμβασης.
- Εκτίμηση της επιτευξιμότητας των στόχων του Πλαισίου Επίδοσης.
- Προετοιμασία για τις αξιολογήσεις επιπτώσεων του Σχεδίου Αξιολόγησης του ΕΠ.
- Διερεύνηση των αναγκών αναθεώρησης του ΕΠ.
- Πρόταση αναθεώρησης του ΕΠ.

ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Η βασική πηγή των δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για την εν λόγω αξιολόγηση, προκειμένου να απαντηθούν τα συγκεκριμένα αξιολογικά ερωτήματα κάθε ενότητας αξιολόγησης, ήταν το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ-ΕΣΠΑ), από το οποίο αντλήθηκαν στοιχεία σε διαφορετικές ημερομηνίες, καθ' όλη τη κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης. Ωστόσο, ιδιαίτερη σημασία είχαν τα στοιχεία που ανακτήθηκαν σε δύο κρίσιμες χρονικές τομές: μία στο τέλος του έτους 2017 (29/12/2017), τα οποία αποτέλεσαν και τη βασική πηγή δεδομένων για την εκπόνηση του αρχικού σχεδίου της Έκθεσης και μία δεύτερη στις 18/6/2018, στα οποία στηρίχθηκε η Τελική Έκθεση Αξιολόγησης.

Επίσης, μια δεύτερη σημαντική πηγή πληροφοριών, κυρίως για τα ποιοτικά στοιχεία εφαρμογής (Διαχείριση και Υλοποίηση) του Προγράμματος, ήταν η ΕΛΣΤΑΤ και η EUROSTAT για στοιχεία που αφορούν στους δείκτες αποτελέσματος, όπως επίσης και οι Ετήσιες Εκθέσεις Υλοποίησης του ΕΠ για τα έτη 2016 και 2017, από τις οποίες μάλιστα αντλήθηκαν ιδιαίτερα χρήσιμα στοιχεία.

Τέλος, μια ακόμα πηγή πληροφοριών, ήταν Διαχειριστική Αρχή του ΕΠ (ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Πελοποννήσου), με τον προϊστάμενο της οποίας και στελέχη της συνεργάστηκε στενά η Ομάδα Αξιολόγησης.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η επιλεχθείσα μεθοδολογία για τη διενέργεια της Αξιολόγησης, διαφοροποιείται ανά βασική ενότητα της Αξιολόγησης και περιγράφεται αναλυτικά στο σώμα της Αξιολόγησης. Οι παράμετροι εκείνες που καθόρισαν την εκάστοτε μεθοδολογική προσέγγιση κάθε διαφορετικής ενότητας της Αξιολόγησης, πολύ συνοπτικά έχουν ως εξής:

Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας του ΕΠ

Ο βαθμός αποτελεσματικότητας του ΕΠ εκτιμήθηκε με τη διερεύνηση της επίδοσης του Προγράμματος, αφ' ενός ως προς τα στάδια υλοποίησής του (εντάξεις έργων/πράξεων στο Πρόγραμμα, υπογεγραμμένες συμβάσεις και πραγματοποιηθείσες πληρωμές/δαπάνες), αφ' ετέρου ως προς τον βαθμό επίτευξης των φυσικών στόχων του, μέσω των δεικτών του Προγράμματος που συνδέονται με την υλοποίηση των αντίστοιχων παρεμβάσεων (δείκτες εκροών).

Όσον αφορά στην αξιολόγηση της αποδοτικότητας του Προγράμματος, η οποία συνδέεται άμεσα με την εκτίμηση της αποτελεσματικότητάς του, σχετίζεται άμεσα με το Μέσο Μοναδιαίο Κόστος (ΜΜΚ) κάθε ομοειδούς κατηγορίας πράξεων και συγκεκριμένα με τη σχέση του ΜΜΚ, μιας κατηγορίας πράξεων με το εκάστοτε υλοποιηθέν φυσικό αντικείμενο. Η διαφοροποίηση του μοναδιαίου κόστους κάθε πράξης, σε σχέση με το Μέσο Μοναδιαίο Κόστος ομοειδούς κατηγορίας πράξεων, υπολογίζει το βαθμό αποδοτικότητας αυτής της πράξης. Ωστόσο, τα περιθώρια

αξιόπιστης εκτίμησης ενός αντιπροσωπευτικού δείκτη αποδοτικότητας, ήταν περιορισμένα, λαμβάνοντας υπ' όψη τον μικρό αριθμό ομοειδών πράξεων τη δεδομένη χρονική περίοδο, τη διαφοροποίηση του τρόπου εκτέλεσης κάθε πράξης, ακόμα και όταν πρόκειται για ομοειδείς, καθώς επίσης και τα έμμεσα κόστη προετοιμασίας και διαχείρισης κάθε πράξης.

Αξιολόγηση της επικαιρότητας της Λογικής της Παρέμβασης

Κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2014-2020, στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής στα Επιχειρησιακά Προγράμματα, ως σημαντική ειδοποιός διαφορά σε σχέση με τις προηγούμενες περιόδους, είναι η ιδιαίτερη βαρύτητα που δίνεται στη Λογική της Παρέμβασης (intervention logic), τόσο του Προγράμματος συνολικά, όσο και κάθε διακριτή προτεραιότητα που περιλαμβάνει. Κυρίαρχο στοιχείο της Λογικής της Παρέμβασης είναι η ιδιαίτερη έμφαση που δίνεται μέσω των δεικτών του Προγράμματος σε κάθε προτεραιότητα, του αναπτυξιακού αποτελέσματος που στοχεύει το Πρόγραμμα, ως διαφοροποίηση σε σχέση με την υπάρχουσα κατάσταση και όσον αφορά στην κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών που στοχεύει το Πρόγραμμα. Στη συνέχεια προσδιορίζονται οι δράσεις (κατηγορίες παρεμβάσεων), οι οποίες θα συμβάλλουν στην επίτευξη των αναμενόμενων αποτελεσμάτων, σε σχέση με τα διατιθέμενα κονδύλια (πόρους) για κάθε δράση μέσω των δεικτών εκροών (πραγματοποίησης) φυσικού αντικειμένου με τους αντίστοιχους ποσοτικοποιημένους στόχους.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, καθώς επίσης και την εξέλιξη ενεργοποίησης και υλοποίησης του Προγράμματος, εξετάστηκε, αφ' ενός η επικαιρότητα της Λογικής της Παρέμβασης, σε σχέση και με τις αλλαγές του ευρύτερου μακροοικονομικού κοινωνικού και περιβαλλοντικού πλαισίου, μέσω της επικαιροποίησης της SWOT ανάλυσης, αφ' ετέρου η αλληλουχία και η σύνδεση / συνάφεια των αναπτυξιακών αναγκών της Περιφέρειας με όλα τα δομικά στοιχεία του Προγράμματος (Επενδυτικές Προτεραιότητες, Ειδικούς Στόχους, δείκτες αποτελεσμάτων και τους δείκτες εκροών).

Εκτίμηση της επιτευξιμότητας των στόχων του Πλαισίου Επίδοσης

Η «φιλοσοφία» του Πλαισίου Επίδοσης, αποτελεί ένα σύνολο στόχων (φυσικών και οικονομικών) του Προγράμματος, οι οποίοι τίθενται προς επίτευξη σε δύο χρονικές τομές (2018 και 2023). Όσον αφορά στους στόχους που τίθενται για το τέλος του 2018, η επίτευξή τους έχει ιδιαίτερη σημασία για το Πρόγραμμα, καθώς από αυτήν εξαρτάται η ενσωμάτωση ή όχι στον προϋπολογισμό κάθε προτεραιότητας, ενός μέρους του συνολικού προϋπολογισμού, της τάξης του 6%, το οποίο διατίθεται μόνο σε προτεραιότητες, οι οποίες επιτυγχάνουν αυτούς τους στόχους. Συνεπώς, λαμβάνοντας υπ' όψη την ιδιαίτερη αυτή σημασία που έχει για το Πρόγραμμα η επίτευξη των στόχων του Πλαισίου Επίδοσης, η Αξιολόγηση έδωσε ιδιαίτερο βάρος στην εκτίμηση της επιτευξιμότητας των στόχων των δεικτών, που συμμετέχουν στο Πλαίσιο

Επίδοσης του Προγράμματος, καθώς επίσης και στους λόγους ενδεχόμενης απόκλισης από τους τεθέντες στόχους.

Ως εκ τούτου, για όλους τους δείκτες που συμμετέχουν στο Πλαίσιο Επίδοσης ανά προτεραιότητα, εξετάστηκαν τα εξής:

- ✓ Η εξέλιξη ενεργοποίησης και υλοποίησης των κατηγοριών δράσεων που συνδέονται με δείκτες του Πλαισίου Επίδοσης.
- ✓ Πιθανές καθυστερήσεις στην ενεργοποίηση και υλοποίηση συγκεκριμένων κατηγοριών δράσεων με διερεύνηση των παραγόντων αυτών των καθυστερήσεων
- ✓ Οι αλλαγές στις υποθέσεις εργασίας, βάσει των οποίων τέθηκαν αρχικά οι στόχοι των δεικτών που συμμετέχουν στο Πλαίσιο Επίδοσης με ορόσημο το 2018.
- ✓ Η επιτευξιμότητα των στόχων των δεικτών του Πλαισίου Επίδοσης, κυρίως για το 2018, αλλά και για το 2023, στη βάση συγκεκριμένης μεθοδολογίας προβλέψεων, ανάλογα με τη φύση και το μέγεθος των ενταγμένων και υλοποιούμενων πράξεων που συμβάλλουν στους στόχους των δεικτών του Πλαισίου Επίδοσης.
- ✓ Η καταλληλότητα των δεικτών που συμμετέχουν στο Πλαίσιο Επίδοσης, σε σχέση με τις αντίστοιχες κανονιστικές διατάξεις επί των κριτηρίων που πρέπει αυτοί να πληρούν.

Προετοιμασία για τις αξιολογήσεις επιπτώσεων του Σχεδίου Αξιολόγησης του ΕΠ

Το Μέρος αυτό της αξιολόγησης, αναφέρεται στη διερεύνηση των αναγκών ενεργειών προετοιμασίας των αξιολογήσεων επιπτώσεων που περιλαμβάνονται στον προγραμματισμό της Διαχειριστικής Αρχής του Προγράμματος, για το σύνολο της προγραμματικής περιόδου. Από την εν λόγω ενότητα προέκυψαν χρήσιμα συμπεράσματα και διαπιστώσεις ως προς το πλέγμα δεικτών του ΕΠ και εν γένει για το σύνολο των δομικών στοιχείων του ΕΠ, για ορισμένα από τα οποία προέκυψε ακόμα και η αναγκαιότητα τροποποίησής τους.

Τα ζητήματα που εξετάστηκαν στην παρούσα ενότητα ήταν:

- ✓ Η εκτίμηση της συμβολής του Προγράμματος στους Ειδικούς Στόχους του, σύμφωνα με το επίπεδο εφαρμογής του ΕΠ και με το διαμορφούμενο μακροοικονομικό κοινωνικό και περιβαλλοντικό πλαίσιο.
- ✓ Η εκτίμηση της δυνατότητας εξασφάλισης δεδομένων αναγκών για την διενέργεια / εκπόνηση των Αξιολογήσεων Επιπτώσεων και κατ' επέκταση η διερεύνηση της μετρησιμότητας ορισμένων δεικτών αποτελέσματος.
- ✓ Η διατύπωση προτάσεων για την έγκαιρη και πλήρη κάλυψη των απαιτήσεων εξασφάλισης των παραπάνω δεδομένων.

Διερεύνηση των αναγκών αναθεώρησης του ΕΠ και πρόταση αναθεώρησης

Οι ανάγκες αναθεώρησης του ΕΠ και η τεκμηρίωση, καθώς και ο προσδιορισμός των αναμενόμενων επιπτώσεων της στις προτεραιότητες της Ένωσης και στους Ειδικούς Στόχους του ΕΠ, αυτές προέκυψαν λαμβάνοντας υπ' όψη τις διαπιστώσεις και τα ευρήματα όλων των

προηγούμενων ενοτήτων της αξιολόγησης, καθώς επίσης και τις σχετικές Κανονιστικές δεσμεύσεις/διατάξεις και αφορούν στα παρακάτω:

- ✓ Στις αναγκαίες τροποποιήσεις της Λογικής της Παρέμβασης.
- ✓ Της ανάγκης τροποποίησης του Πλαισίου Επίδοσης και τεκμηρίωση της πρότασης αναθεώρησής του.
- ✓ Της ανάγκης προσθήκης νέων Επενδυτικών Προτεραιοτήτων και κατηγοριών δράσεων.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Στη βάση της προαναφερθείσας μεθοδολογίας, καθώς επίσης και στα δεδομένα/στοιχεία υλοποίησης μέχρι τον Ιούνιο 2018, προέκυψαν τα παρακάτω κύρια ευρήματα ανά βασική ενότητα της Αξιολόγησης :

Αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα της ενεργοποίησης και υλοποίησης του ΕΠ

- ✓ Ο βαθμός ενεργοποίησης του ΕΠ (εξειδίκευση του ΕΠ σε συγκεκριμένες δράσεις και στη συνέχεια με αντίστοιχες προσκλήσεις προς δυνητικούς δικαιούχους πράξεων), είναι υψηλός.
- ✓ Χαμηλός είναι ο βαθμός εφαρμογής του ΕΠ, όσον αφορά στις εντάξεις, συμβάσεις και στις δαπάνες με μια μικρή τάση βελτίωσης, κυρίως στις εντάξεις κατά το 1ο εξάμηνο του 2018, έναντι της προηγούμενης περιόδου.
- ✓ Η συνολική εικόνα ως προς τα επίπεδα ενεργοποίησης και εφαρμογής του ΕΠ διαφοροποιείται σημαντικά, τόσο μεταξύ των δύο Ταμείων (ΕΔΕΤ) που συγχρηματοδοτούν το Πρόγραμμα, όσο και μεταξύ των Αξόνων Προτεραιότητας. Συγκεκριμένα:
- ✓ Σημαντικές διαφοροποιήσεις, ως προς την ενεργοποίηση και υλοποίηση, εμφανίζονται μεταξύ των Θεματικών Στόχων, των Επενδυτικών Προτεραιοτήτων ή/και Κατηγοριών (πεδίων) Παρέμβασης, με ορισμένες (όχι λίγες, αλλά με σχετικά μικρό προϋπολογισμό) Επενδυτικές Προτεραιότητες ή/και Κατηγορίες (πεδία) Παρέμβασης να είναι εντελώς ανενεργές. Ορισμένες άλλες Επενδυτικές Προτεραιότητες ή/και Κατηγορίες (πεδία) Παρέμβασης εμφανίζουν υπερκάλυψη του προϋπολογισμού τους, τουλάχιστον κατά τα στάδια της ενεργοποίησης ή/και των εντάξεων.
- ✓ Η παραπάνω εικόνα εφαρμογής του ΕΠ ως προς τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του αντικατοπτρίζεται και στα επίπεδα φυσικής υλοποίησης του ΕΠ, τόσο στο σύνολό του, όσο και στα προαναφερόμενα διακριτά δομικά του τμήματα.
- ✓ Όσον αφορά στην αποδοτικότητα εφαρμογής του ΕΠ, αυτή εμφανίζεται υψηλού βαθμού, αν και ο βαθμός υλοποίησης, ακόμα και ως προς τις εντάξεις, δεν είναι εκείνος ο οποίος θα προσδιόριζε μέσα μοναδιαία κόστη (βασικό στοιχείο εκτίμησης της αποδοτικότητας) ανά κατηγορία πράξεων. Εν τούτοις και με δεδομένο τους χαμηλούς βαθμούς υλοποίησης, αλλά και τις πολύ μεγάλες εκπώσεις κατά τη διαδικασία επιλογής αναδόχων εκτέλεσης των συμβάσεων, εκτιμάται ότι στη συντριπτική πλειονότητα των φυσικών στόχων του ΕΠ, λόγω

της υψηλής αποδοτικότητας εφαρμογής, δεν τίθεται ζήτημα μη επίτευξής τους από ανεπάρκεια πόρων του ΕΠ για αυτούς τους στόχους.

Με βάση την παραπάνω εικόνα ενεργοποίησης και υλοποίησης του ΕΠ, συνάγονται τα παρακάτω βασικά / κύρια συμπεράσματα:

- ✓ Τόσο η μέχρι σήμερα εφαρμογή του, όσο και η μεσοβραχυπρόθεσμη προοπτική εφαρμογής του, έχει αμβλύνει την συνεκτικότητα υλοποίησής του, σε σχέση με το μείγμα της αναπτυξιακής στρατηγικής του, ως προς τις προβλεπόμενες / σχεδιασθείσες παρεμβάσεις του υπέρ του κοινωνικοοικονομικού ιστού της Περιφέρειας Πελοποννήσου.
- ✓ Η για διάφορους λόγους (αρκετοί των οποίων εκτός ευθύνης και κατά συνθήκη αρμοδιότητας της Διαχειριστικής Αρχής του ΕΠ) καθυστέρηση εφαρμογής του ΕΠ, δημιουργεί κινδύνους απώλειας αναπτυξιακού αποτελέσματος στην Περιφέρεια, πέραν των κινδύνων απώλειας πόρων του ΕΠ, σύμφωνα με τους Κανονιστικούς όρους διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της περιόδου 2014-2020.
- ✓ Εφ' όσον δεν αυξηθούν σημαντικά, μέχρι και το 2020, οι ρυθμοί ενεργοποίησης (κυρίως προσκλήσεις προς δυνητικούς δικαιούχους) και μέχρι το 2021 οι ρυθμοί ένταξης ώριμων (τεχνικά και διοικητικά) πράξεων, η χρηματοοικονομική και η φυσική υλοποίηση του ΕΠ στους περισσότερους κύριους / βασικούς Άξονες Προτεραιότητας του ΕΠ, διαφαίνεται να φθάνει σε πολύ χαμηλά επίπεδα, μέχρι το τέλος της περιόδου, ιδιαίτερα στους Άξονες Προτεραιότητας 1, 2Α και 3.

Επικαιρότητα της Λογικής της Παρέμβασης του ΕΠ

- ✓ Σύμφωνα με την επικαιροποίηση της ανάλυσης SWOT, δεν προκύπτουν ανάγκες σημαντικής διαφοροποίησης της Λογικής της Παρέμβασης, σε επίπεδο Ειδικών Στόχων και δεικτών αποτελέσματος ανά Επενδυτική Προτεραιότητα.
- ✓ Όσον αφορά στην ανάγκη επικαιροποίησης της Λογικής της Παρέμβασης, από την εφαρμογή του ΕΠ, λαμβάνοντας υπ' όψη και τη σχετικά πρόσφατη τροποποίησή της για τον ΑΠ2Α κατά την 1η αναθεώρηση του ΕΠ (Τεχνική Προσαρμογή), οι αναγκαίες τροποποιήσεις αναφέρονται, κατά κύριο λόγο, στα εξής:
 - Επικαιροποίηση των τιμών βάσης ορισμένων δεικτών αποτελέσματος, σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα δημοσιευμένα αντίστοιχα στοιχεία των «πιστοποιημένων» αρμόδιων πηγών.
 - Οριακές τροποποιήσεις σε ορισμένους Ειδικούς Στόχους, σύμφωνα με την αναγκαιότητα εξειδίκευσης / ενεργοποίησης και έναρξης της εφαρμογής (εντάξεις πράξεων) του Προγράμματος.
 - Μικρής κλίμακας ορθολογικοποίηση του πλέγματος δεικτών, τόσο σε σχέση με τη σύνδεση εκρών και αποτελέσματος, όσο και σε σχέση με την σαφήνεια και μετρησιμότητά τους.

- Οριακές διορθώσεις υπολογιστικών σφαλμάτων, ως προς τις τιμές στόχους σε δείκτες εκροών.

Εκτίμηση της επιτευξιμότητας των στόχων του Πλαισίου Επίδοσης.

Από το γεγονός ότι, η πρόοδος εφαρμογής του Προγράμματος διαφοροποιείται σημαντικά μεταξύ των Αξόνων Προτεραιότητας, η πρόοδος επίτευξης των στόχων των δεικτών του Πλαισίου Επίδοσης διαφοροποιείται σημαντικά, τόσο μεταξύ των Αξόνων Προτεραιότητας, όσο και εντός κάθε Άξονα Προτεραιότητας.

Όσον αφορά στους στόχους του οικονομικού δείκτη F100, με ορόσημο το έτος 2018, φαίνεται ότι δεν επιτυγχάνονται με σημαντική αρνητική απόκλιση στους τέσσερεις (4) από τους πέντε (5) Άξονες Προτεραιότητας, οι οποίοι προσδιορίζουν το Πλαίσιο Επίδοσης του ΕΠ. Σε γενικές γραμμές, μόνο ο ΑΠ1 παρουσιάζει ιδιαίτερα αρνητική εικόνα σε όλους τους δείκτες του, ενώ οι άλλοι τρεις διατρέχουν κίνδυνο απώλειας του αποθεματικού επίδοσης, κυρίως από τον δείκτη F100. Από αυτούς τους Άξονες Προτεραιότητας που εμφανίζουν χαμηλό βαθμό επίτευξης μόνο του στόχου του δείκτη F100, ο ένας (ΑΠ2Α) συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ και από την επίδοσή του εξαρτάται το σύνολο του αποθεματικού επίδοσης του συγκεκριμένου Ταμείου στο ΕΠ, ενώ οι άλλοι δύο είναι ο ΑΠ2Β και ο ΑΠ3, οι οποίοι συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ.

Οι παράγοντες που έχουν συμβάλει στο χαμηλό βαθμό επιτευξιμότητας των στόχων των δεικτών του Πλαισίου Επίδοσης σ' αυτούς τους Άξονες Προτεραιότητας είναι περισσότεροι του ενός και ποικίλουν. Οι κυριότεροι όμως των οποίων είναι οι εξής:

- ✓ Εφαρμογή λανθασμένης μεθοδολογίας υπολογισμού / εκτίμησης των τιμών στόχων κατά τον αρχικό σχεδιασμό του ΕΠ.
- ✓ Υποθέσεις επίτευξης των στόχων, οι οποίες δεν επαληθεύονται λόγω των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών ή/και απρόβλεπτων γεγονότων επί της διαχείρισης του ΕΠ 2014-2020, που μεσολάβησαν από τον σχεδιασμό του ΕΠ, κυρίως μέχρι το τέλος του 2017.
- ✓ Μη προβλέψιμες καθυστερήσεις στην οριστικοποίηση εθνικών πολιτικών ή/και στη διαθεσιμότητα μέσων / εργαλείων διαχείρισης από κεντρικές Υπηρεσίες του συστήματος διοίκησης, διαχείρισης και συντονισμού εφαρμογής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2014-2020.

Παράλληλα με τους παραπάνω παράγοντες που λειτούργησαν αρνητικά στην επιτευξιμότητα των στόχων του Πλαισίου Επίδοσης, υπήρξαν παράγοντες οι οποίοι λειτούργησαν θετικά στην επίτευξη ορισμένων στόχων του Πλαισίου Επίδοσης, κατά κύριο λόγο των Αξόνων Προτεραιότητας (2Β και 4). Οι παράγοντες αυτοί αναφέρονται στην ένταξη πράξεων στο ΕΠ, προερχόμενες εν όλω ή εν μέρει από την περίοδο 2007-2013.

Με βάση τα παραπάνω διαπιστωθέντα από την αξιολόγηση του ΕΠ, το μεγαλύτερο πρόβλημα επί της επιτευξιμότητας των στόχων του Πλαισίου Επίδοσης το αντιμετωπίζει ο Άξονας Προτεραιότητας 1 (Επιχειρηματικότητα και RIS3), σε όλους τους δείκτες του Πλαισίου Επίδοσης,

ενώ μικρότερα προβλήματα διαφαίνονται στους Άξονες Προτεραιότητας 2Α και 3, τα οποία κατά κύριο λόγο εστιάζουν στον οικονομικό δείκτη F100.

Σε σχέση με την προετοιμασία για τις αξιολογήσεις επιπτώσεων του Σχεδίου Αξιολόγησης του Προγράμματος, οι βασικές διαπιστώσεις που προέκυψαν, είναι οι εξής:

- ✓ Ως προς την εκτίμηση του βαθμού επίτευξης των Ειδικών Στόχων του Προγράμματος, σύμφωνα με το επίπεδο υλοποίησης των αντίστοιχων δράσεων του Προγράμματος που συμβάλλουν σ' αυτούς:
 - Πολύ μικρός αριθμός Ειδικών Στόχων φαίνεται ότι επιτυγχάνεται μέσω της συμβολής του ΕΠ, κυρίως λόγω του χαμηλού επιπέδου εφαρμογής του.
 - Αυξάνεται σημαντικά ο αριθμός Ειδικών Στόχων, αλλά και ο βαθμός επιτευξιμότητάς τους από την συμβολή του ΕΠ στις τιμές στόχων των δεικτών αποτελέσματος, σύμφωνα με τις ενταγμένες πράξεις (εφ' όσον αυτές υλοποιηθούν στο σύνολό τους μέχρι το τέλος της περιόδου).
 - Αρκετοί Ειδικοί Στόχοι και Δείκτες Αποτελέσματος επηρεάζονται σημαντικά από τις επικρατούσες μακροοικονομικές / κοινωνικές συγκυρίες και η επίτευξή τους δεν συνδέεται σε σημαντικό βαθμό με την πορεία υλοποίησης του ΕΠ.
- ✓ Ως προς τη δυνατότητα εξασφάλισης των αναγκαίων έγκυρων δεδομένων για την διενέργεια / εκπόνηση των Αξιολογήσεων Επιπτώσεων, τα κύρια ζητήματα/ευρήματα που προέκυψαν είναι τα παρακάτω:
 - Για αρκετές Αξιολογήσεις Επιπτώσεων, τα δεδομένα που προκύπτουν από τους δείκτες εκρών και αποτελέσματος δεν επαρκούν για την τεκμηριωμένη απάντηση σε αξιολογικά ερωτήματα με ποιοτικά χαρακτηριστικά. Ως εκ τούτου θα υπάρξει η ανάγκη διεξαγωγής αντίστοιχων ερευνών πεδίου ή περιπτωσιολογικών μελετών (case studies), οι οποίες θα εξασφαλίσουν τα απαραίτητα δεδομένα, προσδίδοντας την ποιοτική διάσταση στις απαντήσεις των ερωτημάτων. Με αυτό ως δεδομένο, απαιτείται έγκαιρη προετοιμασία αυτών των ερευνών πεδίου ή/και των αντίστοιχων case studies.
 - Η έγκαιρη και πλήρης κάλυψη των απαιτούμενων δεδομένων, για ορισμένες αξιολογήσεις επιπτώσεων, ως προς τους δείκτες αποτελέσματος, εξαρτάται από την ετοιμότητα και την λειτουργία των αρμόδιων (κυρίως δημόσιων) υπηρεσιών. Ως εκ τούτου, απαιτείται συντονισμένη συνεργασία μεταξύ της Διαχειριστικής Αρχής του ΕΠ με την Εθνική Αρχή Συντονισμού ΕΣΠΑ, σε εθνικό επίπεδο με τις αρμόδιες Υπηρεσίες κυρίως Διευθύνσεις του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.
 - Για ορισμένες Αξιολογήσεις Επιπτώσεων, διαπιστώνεται επίσης έλλειψη ποσοτικών δεδομένων, καθώς οι δείκτες εκρών και αποτελέσματος δεν εξασφαλίζουν την απάντηση σε αντίστοιχα αξιολογικά ερωτήματα με ποσοτικά χαρακτηριστικά.
 - Με βάση τη σχετική διερεύνηση των διαθέσιμων δεδομένων, προκύπτει επίσης η ανάγκη επικαιροποίησης του μνημονίου συνεργασίας μεταξύ Εθνικής Αρχής Συντονισμού και

ΕΛΣΤΑΤ, προκειμένου να ενσωματωθούν οι πρόσθετοι δείκτες που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες της τελευταίας.

- Τέλος, όσον αφορά στις Αξιολογήσεις πράξεων ΕΚΤ, οι οποίες περιλαμβάνουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, θα ήταν χρήσιμο, κατά την προετοιμασία των εν λόγω αξιολογήσεων να προσδιορισθούν λεπτομερώς οι διαδικασίες που πρέπει να τηρηθούν, σύμφωνα με το ενωσιακό και εθνικό θεσμικό πλαίσιο περί προστασίας προσωπικών δεδομένων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Κύριο και βασικότερο συμπέρασμα των προαναφερθέντων, είναι εμφανές ότι, απαιτούνται σχετικά μικρής κλίμακας τροποποιήσεις στο ισχύον Πρόγραμμα, για την αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη εφαρμογή του και την αντιμετώπιση των αναπτυξιακών προβλημάτων της Περιφέρειας. Επίσης, με την προτεινόμενη αναθεώρηση, ενισχύεται η συμβολή του ΕΠ στην επίτευξη των στόχων της Ένωσης για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και της στρατηγικής Ε2020, μέσα από την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας.

Η κυριότερη αναγκαιότητα της αναθεώρησης είναι η τροποποίηση του Πλαισίου Επίδοσης του ΕΠ, με δεδομένους τους παράγοντες που λειτούργησαν αρνητικά για την επίτευξη των στόχων των δεικτών που το προσδιορίζουν, ιδίως με ορόσημο το έτος 2018. Ορισμένοι δε από τους παράγοντες που επηρέασαν αρνητικά την επιτευξιμότητα των στόχων του Πλαισίου Επίδοσης, αν όχι οι περισσότεροι, αλλά αναμφισβήτητα οι κυριότεροι, αιτιολογούν βάσει των κανονιστικών διατάξεων, την τροποποίηση του Πλαισίου Επίδοσης.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ

Η πρόταση Αναθεώρησης του ΕΠ, είναι αποτέλεσμα των διαπιστώσεων και τα συμπερασμάτων της Αξιολόγησης του ΕΠ ως προς την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής του Προγράμματος, την επιτευξιμότητα των στόχων του Πλαισίου Επίδοσης, την αποδοτικότητα των υλοποιούμενων παρεμβάσεων, καθώς επίσης και ως προς την επικαιρότητα της Λογικής της Παρέμβασης. Η 2η Αναθεώρηση του Προγράμματος προτείνεται κατόπιν 40 μηνών εφαρμογής του από την έγκρισή του, ενώ έχει μεσολαβήσει η 1η Αναθεώρησή του, τον 12ο/2017, η οποία αφορούσε κατά κύριο λόγο στη σημαντική αύξηση των πόρων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) και στην τροποποίηση της Λογικής της Παρέμβασης. Στοχεύει δε, μέσω των προτεινόμενων τροποποιήσεων, αφ' ενός στην ορθολογικότερη εφαρμογή του ΕΠ και την κατά το δυνατόν μεγιστοποίηση του αποτελέσματός του στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, αφ' ετέρου στην επικαιροποίηση της Λογικής της Παρέμβασης που είχε προσδιορισθεί για το Πρόγραμμα, κατά τον αρχικό σχεδιασμό του. Ωστόσο, κυρίαρχο ζήτημα της προτεινόμενης Αναθεώρησης, αναδεικνύεται η επικαιροποίηση του Πλαισίου Επίδοσης, λαμβάνοντας υπ' όψη την απαραίτητη

διαβούλευση της πρότασης τροποποίησης του Πλαισίου Επίδοσης με τις Υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Με βάση τα παραπάνω, τα κύρια σημεία της προτεινόμενης αναθεώρησης, είναι τα εξής:

- i) Τροποποίηση των δεικτών και στόχων τους που συμμετέχουν και προσδιορίζουν το Πλαίσιο Επίδοσης του ΕΠ, με κύρια / βασική παράμετρο την τροποποίηση των τιμών στόχων του οικονομικού δείκτη F100 σε όλους τους Άξονες Προτεραιότητας του ΕΠ.
Η πρόταση τροποποίησης τεκμηριώνεται στη βάση των κανονιστικών διατάξεων, τόσο ως προς τα χαρακτηριστικά και στόχους των δεικτών του Πλαισίου Επίδοσης, όσο και ως προς την αιτιολόγηση της τροποποίησης.
- ii) Μικρής κλίμακας τροποποιήσεις στη Λογική της Παρέμβασης του ΕΠ, με προσθήκη ή/και κατάργηση Ειδικών Στόχων του ΕΠ, προκειμένου, αφ' ενός να αποφευχθεί η ταύτιση του Ειδικού Στόχου, είτε με δράση, είτε με τον δείκτη αποτελέσματος, αφ' ετέρου να ενδυναμωθεί η σύνδεση των Ειδικών Στόχων με τους προτεινόμενους και υφιστάμενους δείκτες εκρών και αποτελέσματος, καθώς επίσης και με τις υλοποιούμενες πράξεις στο ΕΠ.
- iii) Μικρής κλίμακας τροποποιήσεις στο πλέγμα των δεικτών (αποτελέσματος και εκρών) για ορθολογικοποίησή τους και σε ορισμένες περιπτώσεις, τροποποίηση των τιμών στόχων, λόγω λανθασμένου υπολογισμού κατά τον αρχικό σχεδιασμό του ΕΠ.
- iv) Οριακές μετακινήσεις πόρων, μεταξύ των τεσσάρων Αξόνων Προτεραιότητας και Θεματικών Στόχων εντός των ΑΠ και μικρής κλίμακας μετακινήσεις πόρων μεταξύ Επενδυτικών Προτεραιοτήτων ή/και μεταξύ Κατηγοριών Παρέμβασης, χωρίς να αλλάζει η Θεματική Συγκέντρωση.

ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ

Οι αναμενόμενες επιδράσεις από την Αναθεώρηση των παραπάνω σημείων είναι οι εξής:

- ✓ Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ΕΠ ως προς την αντιμετώπιση / κάλυψη των αναπτυξιακών αναγκών του κοινωνικοοικονομικού και επιχειρηματικού ιστού της Περιφέρειας, που προέκυψαν από την συνεχιζόμενη και εντεινόμενη οικονομική ύφεση κατά την περίοδο εφαρμογής του ΕΠ από την έγκρισή του, τα έτη 2015-2018.
- ✓ Βελτίωση της συνεκτικότητας και της αλληλουχίας λειτουργίας της Λογικής της Παρέμβασης του ΕΠ με τις ανάλογες τροποποιήσεις, έστω μικρής κλίμακας Ειδικών Στόχων και δεικτών αποτελέσματος και αποτελεσματικότερη σύνδεση των δεικτών εκρών με τις προγραμματιζόμενες κατηγορίες δράσεων και τους δείκτες αποτελέσματος.
- ✓ Ορθολογικότερη και αποτελεσματικότερη παρακολούθηση της επίτευξης των στόχων των δεικτών εκρών και των δεικτών αποτελέσματος.
- ✓ Δικαιότερη και αντικειμενικότερη αξιοποίηση του αποθεματικού επίδοσης με διευθέτηση σφαλμάτων ή/και επιπτώσεις επί των στόχων του Πλαισίου Επίδοσης, από απρόβλεπτες, κατά

τον σχεδιασμό του ΕΠ, καταστάσεις που δημιουργήθηκαν στη διάρκεια των τριών πρώτων χρόνων εφαρμογής του ΕΠ.

**REGION OF PELOPONNISOS
MANAGING AUTHORITY (MA)
OF OPERATIONAL PROGRAMME OF
REGION OF PELOPONNISOS**

**EVALUATION OF THE EXTENT TO WHICH THE PROGRAMME'S
PLANNING AND TARGETING IS UP TO DATE AND REVISION
PROPOSAL OF OP "PELOPONNISOS" 2014-2020**

DELIVERABLE 5

"Final Evaluation Report"

***"Dissemination plan of the conclusions and recommendations of the
OP "Peloponnisos" 2014-2020 Evaluation"***

Resubmission

JULY 2018

The present deliverable of this sub-project is co-funded by national and ERDF funds under PA 2014-2020

DISSEMINATION PLAN OF THE CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS OF THE OP "PELOPONNISOS" 2014-2020 EVALUATION

I. CATEGORIZATION OF USER GROUPS OF THE EVALUATION

The main groups of users of the Evaluation are the Members of the Monitoring Committee, the relevant European Commission services, the EAS Special Services, the beneficiaries / potential beneficiaries of public works and / or state aids projects, the OP "Peloponnisos", as well as the citizens and enterprises of the Region of Peloponnisos who expect to benefit directly or indirectly from the actions of the Programme.

II. SPECIFIC ACTIONS FOR DISSEMINATION OF THE EVALUATION CONCLUSIONS

Regarding the specialized actions, which could be used to disseminate more effectively the conclusions of the evaluation mainly to the above basic user groups and to the public in general, the following are proposed:

- ✓ Publication and share the conclusions of the Evaluation to the social media available for the Managing Authority..
- ✓ Publication on the relevant website of MA of the OP "Peloponnisos".
- ✓ Post the entire Final Evaluation Report on the ESA website as well as the executive summary and its simplified version
- ✓ Posting of the Executive Summary and Simplified Publication issues in the PA web site as well as on the DIAVLOS web platform
- ✓ Creation of printed brochures for distribution and presentation at first to the Monitoring Committee members at its forthcoming 4th Session and secondarily to information events where a significant number of citizens or potential beneficiaries will be present.
- ✓ Send the simplified executive summary through the Managing Authority's monthly newsletters

Taking into consideration the above, in combination with the different user groups, the table below shows the dissemination of the conclusions of the evaluation.

Evaluation Users Group	Dissemination Energy	Type of Assessment Document
Partners / Members of the Monitoring Committee of the Programme.	• Publication of both the Evaluation Report and the simplified executive summary on the relevant website of the Programme, on the PA site 2014-2020 and on the DIY• Creation of printed brochures for distribution and presentation with supervisory instruments in the first instance to the Members of the Monitoring Committee at its forthcoming 4th Session	• The Final Evaluation Report• Executive Summary
European Commission Competent Services, as well as Specialized Services of the EAS and the PA Staff Structures of the Ministries.	• Publication of both the Evaluation Report and the simplified executive summary on the relevant website of the Programme, on the PA site 2014-2020 and on the DIY• Creation of printed brochures for distribution and presentation with supervisory instruments in the first instance to the Members of the Monitoring Committee at its forthcoming 4th Session• Send via ESA newsletter	• The Final Evaluation Report• Executive Summary
Beneficiaries / potential beneficiaries of public works and / or State aid.	• Publication of both the Evaluation Report and the simplified executive summary on the relevant website of the Programme, on the PA site 2014-2020 and on the DIY• Send via ESA newsletter	• Simplified Executive Summary
Citizens and businesses of the Region as well as the wider public.	• Display and disseminate the conclusions of the Assessment to the social media of the Managing Authority.• Send via ESA newsletter• Publication on the relevant web site of the Programme and on the PA web site 2014-2020	• Simplified Executive Summary

III. SIMPLIFIED VERSION OF THE EXECUTIVE SUMMARY OF THE EVALUATION

SUMMARY DESCRIPTION OF THE OP

The Operational Program "Peloponnisos" 2014-2020, outlines the main directions of the Region's overall development strategy within the objectives of the two Funds (ERDF & ESF) that co-finance the OP, in relation to the PA resources 2014-2020, allocated to it.

The OP "Peloponnisos" strategy focuses on the following four (4) key areas, which commit more than 90% of the ERDF resources and nearly 100% of ESF resources.

The four key areas of focus of the OP strategy are as follows

- a) Competitiveness / Entrepreneurship
- b) Combating poverty and promoting social inclusion
- c) Protection and promotion of the anthropogenic and natural environment, directly related to tourism
- d) Accessibility / Transport Infrastructure and Services (mainly road Infrastructures)

The strategy of the OP "Peloponnisos" is consistent with the E 2020 strategy, focusing on the developmental problems and prospects of the Peloponnisos Region. The specific strategy of the Program is specified in the corresponding five Priority Axes, apart from the two Priority Axes of Technical Assistance (PA5 and PA6), by selecting the appropriate Thematic Objectives, Investment Priorities and Categories of Intervention per Axis Priority, as follows:

- PRIORITY AXIS 1: "Enhancing research, technological development and innovation", co-financed by the ERDF, aiming at the enlargement and increase of the competitiveness of the Region's business base by exploiting and integrating research / technology and innovation in the productive functions of enterprises.
- PRIORITY AXIS 2A: "Developing and Exploiting Human Resources - Active Social Inclusion", co-funded by the ESF, primarily aiming to address and prevent poverty and social exclusion, improving the quality of life, employability and employment of socially sensitive population groups.
- PRIORITY AXIS 2B: "Human Resource Support Infrastructures", co-financed by the ERDF, aiming at the enlargement and upgrading of the education, welfare and health infrastructure, mainly at primary level for the improvement of the educational level of the Region's citizens, the strengthening of the social coherence and the improvement of the quality of life.
- PRIORITY AXIS 3: "Environmental Protection - Shift to an Environment-friendly Economy", co-financed by the ERDF, aiming to complement the actions of liquid and solid waste

management related to the Sectoral Program, in order to meet the country's obligations in the European Environmental Acquis. The rational management of drinking water and, generally, the management / protection of natural resources and cultural heritage directly linked to tourism development, spatial cohesion of the Region through actions of Spatial Development, such as Integrated Territorial Investments (ITI), Community – led local development strategies (CLLDs) and Sustainable Urban Development (SUD), are also aimed.

- PRIORITY AXIS 4: "Development - Modernization - Completion of infrastructures for economic and social development", co-financed by the ERDF, aiming at completing the Region's transport infrastructure network in order to improve safety in trips for residents and visitors of the Region and to achieve the interconnection of the productive and tourist areas of the Region with the TEN - T network.

The financial weight of each Priority Axe of the OP in terms Public Expenditure (P.E.) and Union Support (80% of the P.E.), as presented in the table below, reflects to a certain extent the focus of the Program's strategy in relation to the OP's total resources .

PRIORITY AXIS		FUND	BUDGET (€)		FINANCIAL WEIGHT	
CODE	TITLE		U.S.	P.E.	OP	FUND
1	«Enhancing research, technological development and innovation»	ERDF	32.800.000	41.000.000	14,41%	20,15%
2A	«Developing and Exploiting Human Resources - Active Social Inclusion»	ESF	63.818.152	79.772.690	28,04%	98,46%
2B	«Human Resource Support Infrastructures»	ERDF	20.000.000	25.000.000	8,79%	12,29%
3	«Environmental Protection - Shift to an Environment-friendly Economy»	ERDF	48.495.071	60.618.839	21,31%	29,79%
4	«Development - Modernization - Completion of infrastructures for economic and social development»	ERDF	58.609.000	73.261.250	25,75%	36,00%
5	«Technical Assistance ERDF»	ERDF	2.894.272	3.617.840	1,27%	1,78%

Evaluation of the extent to which the Programme's planning and targeting is up to date and revision proposal of OP "Peloponnisos" 2014-2020

Deliverable 5: Final Evaluation Report- Dissemination plan of the conclusions and recommendations of the OP "Peloponnisos" 2014-2020 evaluation

PRIORITY AXIS		FUND	BUDGET (€)		FINANCIAL WEIGHT	
CODE	TITLE		U.S.	P.E.	OP	FUND
6	«Technical Assistance ESF»	ESF	998.599	1.248.249	0,44%	1,54%
ERDF Total			162.798.343	203.497.929	-	100,00
ESF Total			64.816.751	81.020.939	-	100,00
Operational Programme Total			277.615.094	284.518.868	100,00	-

PURPOSE AND SCOPE

The "Evaluation of the extent to which the Programme's planning and targeting is up to date and revision proposal of OP "Peloponnisos"" aims at focusing on the effectiveness and efficiency of programme 's interventions, while assessing the achievement of the objectives of the Programme Performance Framework, and examining the extent to which the Intervention Logic is up to date. Additionally, it seeks to formulate a proposal for the Revision of the Programme on the basis of the findings of the Evaluation.

The main objective of this Evaluation, which took place three years after the initial design of the OP, and two years after its actual start of implementation, is to identify the issues that prevent / delay the smooth implementation of the Programme and then address them through the revision proposal.

This evaluation was conducted by an external Evaluator and lasted approximately 11 months, from September 2017 to July 2018.

Based on the purpose and subject of this Evaluation, the key sections are as follows:

- i. Evaluate the effectiveness and efficiency of the OP.
- ii. Evaluate the extent to which the Intervention Logic is up to date.
- iii. Assess the achievability of the Performance Framework objectives
- iv. Preparation for impact evaluations of the OP Evaluation Plan.
- v. Examination of the OP revision requirements.
- vi. Revision Proposal of the OP.

DATA

The main source of the data used for the evaluation was the Integrated Information System (IIS-PA), from which data were collected on two different dates throughout the evaluation

period. However, the data collected in two critical dates were of particular importance: one at the end of 2017 (29/12/2017), which was also the main source of data for the initial draft of the Evaluation Report and a second one on 18/06/2018, on which the Final Evaluation Report was based.

Additionally, a second important source of data, mainly regarding the quality of the implementation of the OP, was ELSTAT and EUROSTAT for result indicators data, as well as the Annual Implementation Report of the OP for 2016 & 2017, of which very useful information was drawn. Finally, another source of information was the Managing Authority (MA) for the Programme (ESD of the OP of Peloponnisos Region). The Evaluation Team and the Head & the executives of the MA, worked closely during the elaboration of the Evaluation Report.

METHODOLOGY

The methodology chosen for conducting the Evaluation is differentiated by each section of the Evaluation and is described in detail within the Evaluation main report.

The basic parameters however that defined the methodological approach for each section of the Evaluation, are summarized as follows:

Evaluation of effectiveness and efficiency of the OP

The evaluation of the effectiveness of the Programme was carried out by examining the performance of the Programme mainly in two regards. Firstly, on the basis of the stages of its implementation (selected projects in the Programme, signed contracts and payments / expenses); secondly on the basis of the level of achievement of its natural objectives, through the indicators of the Programme related to the implementation of the corresponding interventions (output indicators).

Regarding the evaluation of the efficiency of the Programme, which is directly related to the assessment of its effectiveness, it is directly related to the Average Unit Cost (AUC) of each similar class of operations, and specifically to the relationship of AUC of a class of operations with the physically implemented object of this operation. The differentiation of the unit cost of each project, in relation to the average unit cost of the similar class of operations, "measures" the efficiency level of this project.

However, a reliable estimation of a representative efficiency indicator is restrictive, owing to a) the small number of similar projects in the given period; b) the differentiation in each project implementation, even in the case of similar project; and c) the indirect preparation costs and management of each operation.

Evaluate the extent to which the Intervention Logic is up to date

A key difference between the current programme period 2014-2020 and the previous periods, is the particular importance that is given to the Intervention Logic of both the Programme as a whole and each Priority Axis. This is according to the ESIF Regulations for the programme period 2014-2020, and as part of the Cohesion Policy in the Operational Programmes. Of particular importance for the Intervention Logic is the achievement of the developmental outcome, expressed through the Programme's indicators in each Priority Axis (as a Programme objective), as a differentiation from the existing situation and in meeting the specific needs targeted by the Programme.

The actions (categories of interventions) that will contribute to the achievement of the expected results, in relation to the available resources (funds) for each action through the outputs of physical object with the respective quantified objectives are then specified.

Taking into consideration the above, as well as the activation and implementation level of the Programme, in relation to the changes in the wider macroeconomic social and environmental framework, also assessed was if the Intervention Logic is up to date. This involved a review of the SWOT analysis update, as well as examination of the link and the connection / relevance of the Region's development needs to all the structural components of the Programme (Investment Priorities, Specific Objectives, Output Indicators and Result Indicators).

Assessment of the achievability of the Performance Framework Objectives

The Performance Framework is a set of objectives (physical and financial) of the Programme that are required to be achieved at two milestones (2018 and 2023). As far as the objectives set for the end of 2018 are concerned, their achievement is particularly important for the Programme. This is because the inclusion of a proportion of the total budget of each priority (approximately 6%), depends on the achievement of the specific objectives.

Therefore, taking into consideration the importance of the Programme for the achievement of the objectives of the Performance Framework, special attention as paid to the Evaluation, regarding the achievement assessment of the objectives of the indicators participating in the Programme Framework, as well as reasons for any deviation from the set objectives.

For all indicators participating in the Performance Framework, the following were examined, per investment priority and priority axis:

- ✓ The activation and implementation progress of the categories of actions linked to indicators of the Performance Framework.

- ✓ Possible delays in activating and implementing specific categories of actions by examining the causal factors of these delays
- ✓ Changes in initial assumptions which were taken into consideration when setting the targets of the indicators participating in the Performance Framework with milestone in 2018.
- ✓ The achievement of the objectives of the Performance Framework indicators for both 2018 and 2023 on the basis of a specific forecasting methodology, depending on the nature and magnitude of the integrated and implementing operations which contribute to the objectives of the Performance Framework indicators.
- ✓ The relevance of the indicators participating in the Performance Framework, in relation to the respective regulations on the criteria they have to meet.

Preparation for impact evaluations of the OP Evaluation Plan

This section refers to examining the necessary actions to prepare the impact evaluations included in the programme's Managing Authority programming for the entire period. This section resulted in useful conclusions and findings on the OP's indicators and in general on all the structural elements of the OP, some of which even revealed the need to modify them.

The issues examined in this section were:

- ✓ Assessing the contribution of the Programme to its Specific Objectives, in line with the level of implementation of the OP and the macroeconomic social and environmental framework.
- ✓ Assessing the ability of providing data necessary for carrying out Impact Evaluations and examining the measurability of some result indicators.
- ✓ Putting forward proposals for timely and complete coverage of the requirements for acquiring the above data.

Assessment of the OP revision requirements and revision proposal

In order to examine and identify the OP revision requirements, as well as the documentation and the identification of its expected impact on the priorities of the Union and the specific objectives of the OP, the findings of all the previous sections as well as the Relevant Regulatory Commitments / Provisions, have been taken into account, concerning the following:

- ✓ The necessary amendments to the Intervention Logic
- ✓ Examining the need to modify the Performance Framework and justifying its revision proposal

- ✓ Examining the need of adding new Investment Priorities and Categories of Intervention

KEY FINDINGS

Based on the evaluation methodology and the data / implementation data by June 2018, the following key findings are presented per each key module of the Evaluation:

Regarding the effectiveness and efficiency of the activation and implementation of the Programme, the following are observed:

- ✓ The OP activation level, (specialization of the Programme in specific actions and corresponding invitations to potential beneficiaries) is high.
- ✓ The implementation level of the OP in terms of selected projects, signed contracts and payments is low, with a slight improvement noticed during the first half of 2018, compared to the previous period.
- ✓ The overall picture of the levels of activation and implementation of the OP differs significantly both between the two Funds (ERDF and ESF) co-financing the Programme, as well as among its priorities.
- ✓ Similarly significant activation and implementation variations occur between the Thematic Objectives, Investment Priorities and / or Intervention Categories, with some (not few but with a relatively small budget) Investment Priorities and / or Intervention Categories being completely inactive. Some other Investment Priorities and / or Categories of Intervention show over-budgeting, at least during the stages of activation and / or "project selection" phases.
- ✓ The abovementioned implementation level of the OP in terms of its financial data is also reflected in the levels of the physical implementation of the OP.
- ✓ Regarding the implementation efficiency of the OP, appears to be of a high level, although the level of implementation, even in terms of selected projects /operations, is not the one that would identify average unit costs (a key element of efficiency assessment) by class of operations. However, given the low implementation rates and the large discounts in tender procedures, it is estimated that for the overwhelming majority of the OP's natural objectives, due to the high efficiency of implementation, there is no question of failing to achieve them due to insufficient resources of the OP for these purposes.

Based on the above picture of activation and implementation of the OP, the following main / main conclusions are drawn:

- ✓ The OP implementation to date and its medium to long-term prospect for implementation, has reduced its implementation consistency in relation to the mix of its development strategy with regard to its projected / planned interventions in support of the socio-economic fabric of Peloponnisos Region.

- ✓ Delays in the implementation of the OP, create risks of loss of developmental impact in the Region, beyond the risks of loss of OP resources in the years 2019 and 2020, in accordance with the Regulatory Conditions for the Management of the Operational Programmes of the period 2014-2020.
- ✓ As long as the rate of activation (mainly invitations to potential beneficiaries) does not increase significantly until 2020, and the rate of selection of mature (technically and administratively) operations until 2021, the financial and physical implementation of the OP in most of the main / key priority areas appears to reach very low levels by the end of the period, especially in Priority Axes 1, 2A & 3.

Assessing the extent to which the Intervention Logic is up to date of the OP:

- ✓ According to the update of the SWOT analysis, there is no need for significant differentiation of the Intervention Logic, in level of Specific Objectives and result indicators per Investment Priority.
- ✓ Regarding the update requirements of the Intervention Logic as a result of the implementation of the OP and considering its relatively recent amendment to the AP2A at the 1st revision of the OP (Technical Adjustment), the necessary modifications refer mainly to the following :
 - Updating the baseline values for some result indicators, according to the latest published corresponding figures of the "certified" competent sources.
 - Minor amendments to certain Specific Objectives, in accordance with the necessity of specialization / activation and start of implementation (project selection) of the Programme.
 - Small-scale rationalization of the network of indicators, both in relation to the output and result indicators and in relation to their clarity and measurability.
 - Limited corrections of computational errors, in terms of target values in output indicators.

Assessment of achievement of the Performance Framework objectives,

As the progress in the implementation of the Programme varies greatly between the different priorities, progress towards achieving the objectives of the Performance Framework differs considerably, by priority axis.

The objectives of the Financial Indicator, which refers to certified expenditures for 2018, appear not to be achieved with a significant negative deviation in the four (4) out of the five (5) priorities of the Programme, which define the OP Performance Framework. In general, only PA1 is particularly negative for all of its indicator, while the other three are in risk of losing the

performance reserve, mainly due to F100 indicator. One of these Priority Axes with low achievability of the F100 objective, is co-funded by the ESF and the total performance reserve of the Fund in the OP depends on its performance and the other two is the PA2B and PA3, which are co-financed by the ERDF.

The factors that have contributed to the low achievability of the objectives of the Performance Framework indicators in these Priority Axes are more than one and vary, but the main ones are:

- a) Use of a wrong methodology for calculating / estimating target values during the initial design stage of the OP.
- b) Assumptions about the achievement of objectives that are not verified due to socio-economic conditions and / or unforeseeable events in the management of the 2014-2020 OP, which have taken place since the design of the OP, mainly by the end of 2017.
- c) Unforeseen delays in the finalization of national policies and / or the availability of management means / tools by the central services of the administration and management system of the PA Operational Programmes 2014-2020.

In addition to the above mentioned factors which have negatively affected the achievement of the objectives of the Performance Framework, there have been factors that have worked positively to achieve certain objectives of the Performance Framework, mainly of the Priority Axes (2B and 4). These factors refer to the selection of operations/ actions, implemented fully or partially in the previous period 2007-2013.

Based on the above identified by the OP evaluation, the biggest problem regarding the achievability of the objectives of the Performance Framework concerns Priority Axis 1 (Entrepreneurship and RIS3) for all indicators of the Performance Framework, while smaller problems are identified for the Priority Axes 2A and 3, which primarily focus on the F100 Financial indicator.

In relation to the preparation for the Impact Evaluations of the Programme Evaluation Plan, the key findings of each section of this section are the following.:

- ✓ Assessment of the level of achievement of the Programme's Specific Objectives, according to the level of implementation of the respective actions of the Programme contributing to them. The main findings of this section are as follows:
 - A very small number of Specific Objectives seem to be achieved through the contribution of the OP, according to its level of implementation.
 - The number of Specific Objectives is significantly increased, as well as the level of achievability due to the OP's contribution to the target value of the result indicators

according to the selected projects (as long as they are fully implemented by the end of the period).

- Some of the Specific Objectives and Results Indicators are significantly affected by the prevailing macroeconomic / social circumstances and their achievement is not materially related to the implementation progress of the OP.
- ✓ As regards the availability of the necessary data for the implementation / preparation of the Impact Evaluation, the main issues / findings that emerged during the elaboration of this paper were:
- In several Impact Evaluations, the data resulting from Output and Result Indicators are inadequate for a substantiated answer to evaluation questions. Therefore, there is a need to conduct relevant field investigations or case studies, which will ensure the necessary data, giving the qualitative dimension to the answers to the questions. Early preparation of these field studies and / or case studies is required.
 - Timely and full coverage of the required data for certain impact evaluation, mainly to monitor the achievement of the result indicators of the OP, depends on the preparedness and the proper functioning of these services. Therefore, coordinated cooperation between the Managing Authorities of the Operational Programmes of the National Coordination National PA is required at national level with the abovementioned Directorates mainly of the Ministry of Environment and Energy.
 - In some Impact Evaluation, there is also a lack of quantitative data, as output and result indicators do not provide the answer to corresponding queries with quantitative characteristics.
 - Based on the relevant examination of the available data, there has also been a need to update the Memorandum of Understanding between the National Coordination Authority and ELSTAT in order to integrate the additional indicators falling within the latter's remit.
 - Finally, regarding the Evaluations of ESF operations, which include personal data, it would be useful in the preparation of these evaluations to specify in detail the procedures to be followed, in accordance with the EU and national institutional framework for the protection of personal data.

CONCLUSIONS

As a main conclusion, it is evident that relatively minor modifications to the existing Programme for the effective and efficient implementation and addressing the Region development problems are required. Additionally, the proposed revision, enhance the

contribution of OP in achieving the objectives of the Union for smart, sustainable and inclusive growth and the E2020 strategy through supporting entrepreneurship.

The main necessity of the Revision is the modification of the Performance Framework, given the factors that have worked negatively to achieve its 2018 objectives. Some the factors that negatively affected the achievability of the objectives of the Framework, if not most, but undoubtedly the main ones, justify the amendment of the Performance Framework, in accordance to the regulatory provisions (C (OJ) 1303/2013 and C (EU) 215/2014, as amended with C (EE) 276/2018].

PROPOSAL FOR REVISION

The OP revision proposal is based primarily on the findings and conclusions of the OP Evaluation on the effectiveness of the implementation of the Programme, the achievability of the objectives of the Performance Framework, the efficiency of the interventions being implemented, as well as the extent to which the Intervention Logic is up to date. The 2nd Revision of the Programme is proposed after 40 months of implementation since its adoption, with its 1st Revision, which took place in December 2017 and mainly concerned the substantial increase of European Social Fund (ESF) resources and the modification of the Intervention Logic. It aims, through the proposed amendments, on the rational implementation of the OP and the maximization of its impact in the Region of Peloponnisos as well as on updating the Intervention Logic identified in the OP design stage. However, the main issue of this proposed Revision, which affects and is directly related to all the structural elements of the OP, as well as to the proposed modifications, is the updating of Performance Framework, taking into account the necessary consultation of the Modifying proposal of the Performance Framework with the European Commission Services.

As a result, the main points of the proposed revision are as follows:

- ✓ Modifying Indicators and their objectives that identify and define the Performance Framework of the OP, with the main / key parameter of modifying the objectives of the Financial Indicator F100 in all Priority Axes. .

The proposed amendment is substantiated on the basis of regulatory provisions, both in terms of characteristics and objectives of the Performance Framework indicators, as well as the justification of the amendment.

- ✓ Small-scale amendments to the Intervention Logic of the OP, with the addition and / or removal of Specific Objectives of the OP, due to the corresponding addition and / or abolition of a very small number of Investment Priorities to the priorities co-financed by the ERDF.

- ✓ Small-scale modifications on result and output indicators network to rationalize them and, in some cases, to modify the target values and / or the unit of measurement, due to an incorrect calculation, during the initial design of the OP..
- ✓ Very small-scale resource transfers between four out of seven Priority Axes and small changes between Thematic Objectives, Investment Priorities and / or between Categories of Intervention, without changing the Thematic Concentration of the OP.

EFFECTS OF THE PROPOSED REVISION

Finally, the expected impacts of the Revision of the above points are as follows:

- ✓ Improve the effectiveness of the Programme in addressing the development needs of the Region's socio-economic and business fabric arising from the continuing and intensifying economic recession during the period of implementation of the OP since its adoption in the years 2015-2018 .
- ✓ Improve the coherence and sequence of the Intervention Logic with the corresponding modifications, even small scale of Specific Objectives and Result Indicators and more efficient linking of output indicators with the programme's categories of operations and result indicators.
- ✓ More rational and more effective monitoring of the achievement of the objectives of the OP 's Output and Result indicators.
- ✓ Greater and more objective use of the performance reserve by addressing errors and / or impacts on the Performance Framework objectives, from situations created during the first three years of implementation of the OP and could not be foreseen in the OP design stage.